

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII

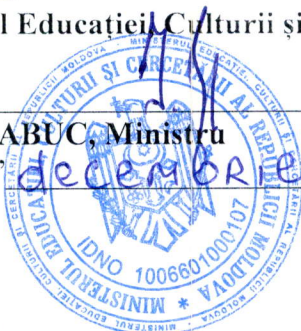
CADRUL NAȚIONAL AL CALIFICĂRILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

APROBAT

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

Monica BABUC, Ministru

„18” decembrie 2018

COORDONAT

Ministerul Sănătății, Muncii și
Protecției Sociale

Silvia RADU, Ministru

„06” 12 2018

DECIZIA

Consiliului Național pentru Calificări

nr. 01 din 10 decembrie 2018

STANDARD DE CALIFICARE

TEHNICIAN DENTAR

Nivel 4 CNCRM

Domeniul de formare profesională

STOMATOLOGIE

FIȘA DE COORDONARE

Nr. crt.	Instituția	Nume, prenume	Funcția, gradul științific/didactic	Semnatura	Data
Membri ai grupului de lucru					
1.	IP Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”	Botnaru Aida	Șef secție învățământ nr.7, șef catedră, grad didactic superior		27-11-2018
2.	IP Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”	Pădureț Galina	Profesor discipline tehnico - dentare, grad didactic doi		27-11-2018
3.	CS „Fala Dental” Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	Fala Valeriu	Dr. hab.șt. med., conferențiar universitar, șef catedră catedra Terapie stomatologică, medic stomatolog, categorie superioară în specialitate		26-11-2018
4.	CS „Vivodent”	Smîntîină Alexandru	Director general, tehnician dentar, categorie superioară în specialitate		27-11-2018
5.	SRL „Vita-Lic”	Crețu Artur	Tehnician dentar, categorie superioară în specialitate		27-11-2018
Parteneri sociali					
1.	Clinica Stomatologică Universitară, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”	Covalenco Ion	Tehnician superior, categorie superioară în specialitate		27-11-2018
2.	SRL „Novadent”	Apostol Adrian	Tehnician superior, categorie superioară în specialitate		27-11-2018
3.	SRL „Ceradent”	Pralea Vladimir	Tehnician superior, categorie superioară în specialitate		27-11-2018
4.	SRL „Fala-Dental”	Ceban Oleg	Tehnician superior, categorie superioară în specialitate		27-11-2018
5.	SRL „Moruz-Dental”	Cojocaru Alexandru	Tehnician dentar categorie superioară în specialitate, medic stomatolog, categoria doi în specialitate		30-11-18
Comisia de validare					
1.	SRL „Ceradent”	Gheorghiță Filip	Medic stomatolog, categorie superioară în specialitate, tehnician dentar, categorie superioară în specialitate		27-11-2018
2.	SRL „Dina Dent” SC	Punga Dina	Tehnician superior SRL „Dina Dent” SC, categorie superioară în specialitate		04-12-2018
3.	SRL „NCDent”	Mungiu Constantin	Tehnician superior „NCDent”, categorie superioară în specialitate		04-12-18

FORMATUL CALIFICĂRII

Descrierea	Tehnicianul dentar este specialistul cu studii medicale postsecundare care activează în instituțiile medico-sanitare publice și private cu profil stomatologic, care deține competențe profesionale în domeniul stomatologic, cu formare specială pentru activitatea în cadrul serviciului tehnico-dentar, care manifestă competențe în confecționarea dispozitivelor și protezelor tehnico – dentare. Tehnicianul dentar își asumă responsabilitatea pentru planificarea și realizarea dispozitivelor și protezelor tehnico – dentare, utilizarea materialelor tehnico – dentare biocompatibile sănătății organismului uman, activeaza în mod autonom sau în cadrul echipei multidisciplinare cu medicul stomatolog.
Scopul	Tehnicianul dentar este persoana cu cunoștințe și deprinderi speciale, capabilă să pregătească materialele pentru etapele tehnologice de confecționare a protezelor dentare, să utilizeze aparatele, instrumentariul de laborator, materialele tehnico – dentare în scopul realizării protezelor dentare, să realizeze și să planifice proteze tehnico – dentare, să determine necesitățile de protezare în echipa intra-/extradisciplinară cu participarea în comun la elaborarea conceptului de tratament protetic împreună cu medicul stomatolog, organizeze și să întrețină locul de muncă. Specialistul tehnician dentar are un rol important în sistemul de sănătate și realizează următoarele activități: - planificarea, organizarea și punerea în aplicare a tehnologiilor de confecționare a protezelor dentare în baza cunoștințelor și competențelor dobândite; - aplicarea principiilor de asistență stomatologică în baza criteriilor ce țin de cadrul juridic, economic și ecologic; - selectarea, implementarea metodicilor și tehnologiilor de confecționare a protezelor dentare - colaborarea și comunicarea profesională eficientă cu reprezentanții altor profesii din domeniul sănătății
Grup/grupuri-țintă	Absolvenți de licee, instituții de învățământ profesional tehnic secundar cu durata studiilor de 3 ani, adulți, șomeri etc.
Modalități de formare	Formarea profesională la calificarea Tehnician dentar se realizează în cadrul formării profesionale inițiale cu instruire la zi. Programul de formare a tehnicianului dentar va include cel puțin 5400 ore, instruirea practică reprezentând cel puțin 1/2 din perioada de formare cu o durata de 3 ani de studii. Formarea teoretică și practică are ca scop formarea cunoștințelor, abilităților și competențelor profesionale necesare. Procesul educațional este realizat de personalul didactic calificat în practica stomatologică și tehnico - dentară, deținători de grade didactice și categorii/titlu științific în specialitate. Instruirea practică se realizează atât în instituția de învățământ, cât și în laboratoarele de tehnică dentară, sub responsabilitatea profesorilor în cooperare cu tehnicienii dentari calificați/mentori, în cadrul unei echipe multidisciplinare, în baza cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite. Instruirea practică (stagiile de practică) are ca obiect formarea și dezvoltarea la tehnicianul dentar a competențelor profesionale care asigură dezvoltarea competențelor în realizarea protezelor dentare. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova aprobă prin ordin instituțiile medico-sanitare publice de stat, private și departamentale în calitate de baze pentru realizarea instruirii practice, cu care instituția de învățământ încheie Contracte de

	colaborare. Unitatea principală de măsură este creditul de studii. Un credit se alocă pentru 30 ore de activitate de învățare: de contact direct și activitate individuală. Creditele se alocă fiecărei unități de curs, stagiilor de practică, examenelor de absolvire și exprimă cantitatea de muncă sub toate aspectele ei (activități didactice, inclusiv lucrul individual). Creditele se acumulează pe parcursul semestrelor, anilor de studii și constituie 30 credite semestrial/60 credite anual, proporțional repartizate pe semestre și ani de studii.
Durata studiilor	3 ani
Condiții de acces	Accesul la studii se realizează în baza Certificatului de studii liceale, Diplomei de bacalaureat, Atestatului de studii medii de cultură generală, Certificatului de studii profesionale secundare (cu durata studiilor 3 ani). Vârsta minimă pentru admiterea la studii 18 ani. Nivelul minim de studii – studii Certificatului de studii liceale.
Cerințe speciale	Tehnicianul dentar trebuie să fie o persoană orientată spre acțiune, conștiincioasă, serioasă, riguroasă în realizarea sarcinilor, capabilă să efectueze îndelungat aceleași tipuri de sarcini, cu amabilitate și cu un bun echilibru emoțional. Aptitudini: psihomotorii, senzoriale, digitale.
Certificarea	Diplomă de studii profesionale postsecundare.
Dezvoltare profesională/proiectarea carierei	Posibilitatea de continuare a studiilor la programe de studii superioare de licență (nivelul 6 CNCRM). Angajarea în câmpul muncii conform calificării atribuite. Conform actelor normative în vigoare, după 1-5 ani de activitate profesională, specialistul poate solicita, prin cerere, atribuirea consecutivă a categoriei în specialitate II, I, superioară. Deținătorii calificării Tehnician dentar pot opta pentru educație profesională continuă în cadrul cursurilor de specializare.
Oportunități de angajare în câmpul muncii	Tehnicianul dentar se poate angaja în instituții medico-sanitare publice și private, secții de stomatologie, dotate cu laborator tehnico -dentare care prestează servicii medicale stomatologice.
Cerințe legale speciale	– Respectarea documentelor legislative și reglementative din domeniul de activitate; – Respectarea actelor normative de Securitate și sănătate în muncă; – Respectarea datelor cu caracter personal.

Capitolul 1. INTRODUCERE ÎN DOMENIUL DE FORMARE PROFESIONALĂ

1.1.DESCRIEREA GENERALĂ A DOMENIULUI DE FORMARE PROFESIONALĂ

Calificarea Tehnician dentar corespunde cu Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-14), aprobat prin Ordinul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei nr.22 din 03.03.2014 – Grupa majoră 3, Subgrupa majoră 32 Tehnicienii și asimilați în domeniul sănătății, Grupa minoră 322, Personal medical pentru îngrijire, Grupa de bază 3251 Tehnicienii dentari, Codul ocupației 325101, Titlul ocupației Tehnician dentar;

Programul de formare profesională este racordat la: Nomenclatorul domeniilor de formare profesională, al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, încadrându-se în Domeniul general - 9. Sănătate și asistență socială, Domeniul de educație - 91. Sănătate, Domeniul de formare profesională – 911. Medicină, Specialitatea Stomatologie 91110, calificarea Tehnician dentar; Profilul ocupațional, Anexa nr.2, validat prin ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 964 din 17.08.2018; Directiva UE și a Consiliului European de recunoaștere a calificării profesionale (2013/55/UE din 20.11.2013).

Programul de formare la Specialitatea 91110 Stomatologie, calificarea Tehnician dentar corespunde nivelului de calificare 4 conform CNCRM, are misiunea de a realiza un proces de formare profesională inițială axat pe formare de competențe, în corespundere cu cerințele naționale din domeniul stomatologiei, având ca finalitate formarea specialiștilor competenți și competitivi, capabili să răspundă la provocările timpului, care vor manifesta profesionalism, calități etico-morale și perseverență în asigurarea serviciilor tehnico – dentare.

Tehnicianul dentar este responsabil de planificarea, realizarea dispozitivelor și protezelor tehnico – dentare, activând în mod autonom sau delegat în cadrul echipei multidisciplinare cu medici și alte persoane în aplicarea practică a tehnologiilor de confecționare a protezelor dentare.

1.2. Caracteristicile-cheie ale domeniului de formare profesională

Caracteristicile-cheie ale domeniului	
Nivelul de calificare	4 CNC RM
Tipul programului de studii	Învățământ profesional tehnic postsecundar.
Forma de organizare	Cu frecvență la zi
Volumul studiilor	180 credite / 5400 ore
Stagii de practică	Stagiile de practică sunt o componentă obligatorie a programului de formare, care se organizează și desfășoară conform prevederilor regulamentare în vigoare și Curricula stagiilor de practică. Tipurile, perioada, durata și locul desfășurării stagiilor de practică sunt stabilite în Planul de învățământ, în corespundere cu rezultatele învățării, competențele profesionale formate, forma de organizare. Standardul de calificare a Tehnicianului dentar include următoarele stagii de practică: 1. Practica de inițiere în organizarea laboratorului tehnico-dentar 2. Stagiul practic de specialitate nr. I – Tehnologii de confecționare a protezelor dentare 3. Stagiul practic de specialitate nr. II - Metodica confecționării protezelor dentare 4. Stagiul practic de specialitate nr. III - Tehnologii în protetica dentară 5. Practica ce precede probele de absolvire. Stagiile de practică se realizează în instituții cu profil stomatologic de stat sau private, cu care se încheie contracte de colaborare, care întrunesc cerințele de organizare și realizare stipulate în curricula stagiilor practice.
Modalități de examinare și evaluare	Procesul de evaluare la programul de formare se realizează în conformitate cu documentele normative privind evaluarea în învățământul profesional tehnic aprobate de MECC RM. Procesul de evaluare asigură legătura dintre obiectivele curriculare și rezultatele învățării. Evaluarea rezultatelor învățării se realizează prin: – <i>evaluare inițială</i>, care se realizează la început de lecție, capitol, curs;

- *evaluare curentă* desfășurată pe tot parcursul studiilor în cadrul lecțiilor teoretice, practice, studiului individual ghidat de profesor;
- *evaluare sumativă*, la sfârșit de semestru prin examene (probe scrise/practice/orale/la calculator sau combinate) sau teze semestriale;
- *evaluare finală*, la finalizarea programului de formare profesională inițială, examen complex: probă scrisă, probă practică și probă orală.

Formele și criteriile de evaluare sunt stipulate în Planul de învățământ, curricula disciplinară/modulară la unitățile de curs și Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea procesului educațional în baza Sistemului de Credite de Studii Transferabile. Evaluarea rezultatelor învățării se face cu note întregi de la „1” la „10” și, după caz, cu calificative „excelent”, „foarte bine”, „bine”, „satisfăcător”, „nesatisfăcător”, „admis”, „respins” sau prin descriptori.

Evaluarea curentă se efectuează în conformitate cu specificul unității de curs, volumul și durata studierii acesteia. Evaluarea curentă se poate realiza prin: chestionare orală, lucrare scrisă, testare, demonstrarea manoperei practice, referat, interviu, portofoliu, evaluare asistată de calculator etc. Pe parcursul semestrului/anului de studii se recomandă diversificarea formelor și metodelor de evaluare curentă cu antrenarea elevilor în formarea abilităților de autoevaluare și evaluare reciprocă.

Evaluarea sumativă la final de semestru se va realiza prin examene sau teze cu note. Acordarea creditelor de studii se efectuează concomitent cu obținerea notei finale promovabile la unitatea de curs și se înregistrează în documentația de studii. Creditele de studii se acordă cel puțin pentru nota de promovare 5,00.

Evaluarea stagiilor de practică se realizează atât în perioada de desfășurare, cât și la finalizarea acestei activități. Elevul, la finalizarea stagiului de practică, prezintă conducătorului de practică din cadrul instituției de învățământ/comisiei de evaluare: Agenda formării profesionale, Portofoliul stagiului de practică și susține public Raportul stagiului de practică. Practica ce precede probele de absolvire finalizează cu elaborarea lucrării de curs și interviu susținut asupra realizării construcției protetice.

Modalitatea de evaluare a stagiului de practică și de susținere a Raportului este prevăzută în Regulamentul-cadru privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în ÎPT postsecundar și postsecundar nonterțiar, aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și curriculumul stagiului de practică.

Modalitate de evaluare finală	Evaluarea finală – <i>Examenul de calificare</i>, se organizează și se desfășoară în conformitate cu prevederile Regulamentului de organizare și desfășurare a examenului de calificare, aprobat de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova și Planului de învățământ în vigoare la Specialitatea Stomatologie, calificarea Tehnician dentar, aprobat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. Regulamentului de organizare și desfășurare a examenului de calificare prevede formele și modalitățile de evaluare a finalităților de studii, exprimate în competențe profesionale generale și competențe profesionale specifice. Evaluarea finală are caracter complex, multidimensional.
Titlu/calificarea acordată	Tehnician dentar
Organ responsabil de	Guvernul Republicii Moldova.

**adoptarea deciziei
privind autorizarea de
funcționare provizorie/
acreditarea
programelor de
formare profesională**

Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

1.3. ECHIVALAREA CU CALIFICĂRI DIN ALTE STATE

La elaborarea Standardului de calificare Tehnician dentar au fost luate în considerare recomandările documentelor internaționale:

- Directiva 2005/36/CE modificată și completată prin Directiva 2013/55/UE
- Profilul ocupațional al Tehnicianului dentar din România, Cod COR 325101, al Clasificatorului ocupațiilor din România COR 2018.
- Ghidul EFN pentru implementarea articolului 31 al Directivei 2013/55/UE privind recunoașterea calificărilor profesionale;
- Standard ocupațional TEHNICIAN DENTAR din România: sectorul: SANATATE, ASISTENȚĂ SOCIALĂ Cod: SAN Standart ocupațional COSA.Data elaborarii: 25.11.1999
- Cadru de calificare european – o coordonare a proceselor de la Bologna, Kopenhaga și Lisabona: Studiu de lungă durată. Sursa: KOH (2001) 678 endg. din 21.11.2001;
- Directiva 89/48/CEE modificată și completată prin Directiva 92/51/CEE din 18.06.1992.
- Standart de formare profesională al Tehnicianului dentar din Rusia ord.935-CM din 22.08.2017, Agenția federală de metrologie, identică cu Standartul internațional ISO-1992 (2017).

Impactul standardizării competențelor în domeniul tehnico - dentar:

- Asigurarea unei structuri bine determinate a sistemului de formare profesională inițială;
- Îmbunătățirea calitatii asistenței tehnico – dentare acordate pacienților stomatologici în limitele competențelor profesionale;
- Sporirea competitivității și atractivității calificării, promovării imaginii pozitive și a dezvoltării profesiei în contextul social.

CAPITOLUL 2. CALIFICĂRI ȘI OCUPAȚII

2.1. DESCRIEREA SUCCINTĂ A CALIFICĂRII

Tehnicianul dentar în sistemul stomatologic și tehnico-dentar prestează servicii de confecționare a dispozitivelor și protezelor tehnico – dentare, realizând următoarele sarcini:

- planificarea și realizarea dispozitivelor și protezelor tehnico – dentare, utilizarea materialelor tehnico – dentare biocompatibile sănătății organismului uman, în baza cunoștințelor și competențelor dobândite;
- identificarea tipurilor de proteze tehnic dentare indicate persoanelor conform vârstei, patologiei și nevoilor de sănătate orală, în baza conținuturilor științifice care stau la baza formării tehnicianului dentar;
- asigurarea și organizarea funcționalității laboratorului tehnic - dentar în baza normativelor aprobate pentru realizarea volumului în confecționarea calitativă a protezelor dentare;
- activitate de parteneriat, cooperare, colaborare în echipă și comunicare eficientă;
- promovarea imaginii pozitive și a dezvoltării profesiei de tehnician dentar în contextul social.

2.2. LISTA OCUPAȚILOR TIPICE

Nivelul calificării	Programul de formare profesională (specialitatea, conform Nomenclatorului)	Ocupații tipice conform CORM
4 CNCRM	Specialitatea Stomatologie 91110 Calificarea Tehnician dentar	91110 Tehnician dentar

2.3. Descrierea rezultatelor învățării în termeni de competențe

Competențe transversale – CT	
CT 1 Autonomie și responsabilitate	1.1 Autocunoașterea și autorealizarea în plan profesional și personal. 1.2 Aplicarea cadrului legal și normativ în activitatea tehnician dentar, în instituțiile medicale cu profil stomatologic din domeniul ocrotirii sănătății. 1.3 Aplicarea conceptelor de calitate în domeniul profesional. 1.4 Asumarea responsabilității pentru dezvoltarea eficientă și efectivă a sistemului de promovare a sănătății. 1.4 Crearea condițiilor de muncă și asigurarea regimului igienic, antiepidemic și de securitate a muncii. 1.5 Gestionarea corectă și în termeni stabiliți a documentelor medicale cu utilizarea TIC, cu referire la activitatea tehnicianului dentar.
CT 2 Interacțiune socială	2.1 Stabilirea și realizarea necesităților de îngrijire în echipa intra / extradisciplinară cu elaborarea conceptului planificare și de tratament. 2.2 Delimitarea responsabilităților individuale cu implicarea altor experți în scopul realizării eficiente a procesului de planificare a construcțiilor protetice. 2.3 Comunicarea eficientă în limba oficială a statului în diverse situații socio-profesionale în echipa multidisciplinară. 3.4 Utilizarea unei limbi moderne la nivel de comunicare profesională. 2.5 Promovarea sănătății orale și a întregului organism la nivelul comunității. 2.6 Comunicarea interactivă cu toți actorii de la nivelul comunității în depășirea situațiilor de criză și conflict.
CT 3 Dezvoltare personală și profesională	3.1. Poziționarea tehnicianului dentar în contextul profesiilor din domeniul sănătății. 3.2 Respectarea principiilor de bază ale eticii și deontologiei medicale în cadrul activității profesionale a tehnicianului dentar. 3.3 Identificarea problemelor de sănătate și promovarea autonomiei în activitatea tehnicianului dentar. 3.4 Identificarea și promovarea necesităților de autoinstruire și de învățare pe parcursul întregii vieți, cu aplicarea elementelor de cercetare în domeniul tehnico dentar.
Competențe profesionale generale – CPG	
1. Aplicarea principiilor de asistență tehnic-dentară în baza criteriilor cu privire la cadrul juridic, economic și ecologic. 2. Activitate de parteneriat, cooperare, colaborare în echipă și comunicare eficientă. 3. Autoinstruirea și educația profesională continuă în depășirea provocărilor profesionale. 4. Promovarea imaginii pozitive și a dezvoltării profesiei de tehnician dentar în contextul social. 5. Identificarea tipurilor de proteze tehnic dentare indicate persoanelor conform vârstei, patologiei și nevoilor de sănătate orală, în baza conținuturilor științifice care stau la baza formării tehnicianului dentar. 6. Asigurarea și organizarea funcționalității laboratorului tehnic - dentar în baza normativelor aprobate pentru realizarea volumului în confecționarea calitativă a protezelor dentare.	

Descrierea extinsă a rezultatelor învățării

Competențe profesionale specifice	Rezultatele învățării		Nivel minim de recunoaștere/ evaluare	Module/discipline formatoare de competențe
	Cunoștințe	Aptitudini		
1. Identificarea materialelor, aparatelor și echipamentelor de lucru specifice laboratorului de tehnică dentară și etapelor tehnice de realizare a protezelor dentare.	Cunoașterea: •Materialelor tehnico - dentare, aparatelor, echipamentelor de lucru în laboratorului de tehnică dentară; •Tipurilor de utilaje și aparate și instrumentarului tehnico – dentar din punct de vedere tehnic și funcțional;	Capacitatea de a: •Utiliza tipurile de aparate, instrumente tehnico - dentare, indicate în cursul etapelor tehnologice de realizare a protezelor dentare, aparatelor ortodontice, protezelor maxilo – faciale; •Determina etapele tehnice de confecționare a protezelor dentare cu ajutorul aparaturii și instrumentarului tehnico - dentar conform conceptelor tratamentului protetic stomatologic; •Pregăti instrumentarul, materialele și echipamentul necesar tipului de etapă tehnică preconizată; •Utiliza și păstra în bune condiții, a echipamentelor și instrumentarul tehnico – dentar din dotarea laboratorului.	•Determină materialele, aparatele, utilajul de lucru în laboratorul de tehnică dentară; •Selectează materialele, instrumentele, aparatele tehnico – dentare pentru etapa tehnică de realizare a protezelor dentare	• Aparate, utilaje și materiale tehnico - dentare; • Tehnologii de confecționare a protezelor dentare; • Tehnologii în protetica dentară; • Istoria stomatologiei • Ergonomie; • Gerontostomatologie
2. Modelarea fiecărei entități morfologice a grupului dentar frontal și lateral și integrarea lor într-un complex morfologic funcțional: arcada dentară.	Cunoașterea: •Principiilor ce stau la baza morfologiei și funcționalității aparatului dento – maxilar; •Entităților morfologice în baza caracteristicilor morfologice individuale și de grup; •Noțiunilor de morfologie a dinților și arcadelor dentare în modelajul dinților umani permanenți;	Capacitatea de a: •Aprecia valoarea clinică a fiecărui dinte în raport cu ce reprezintă el prin atributele sale: în masticatie, fonație, fizionomie; •Sculpta dinții în bază competențelor cognitive specifice în relațiile de ocluzie.	•Determină fiecare dinte din arcada dentară în dependență de caracteristicile morfologice și relațiile ocluzologice; •Modelează fiecare dinte din arcada dentară în dependență de caracteristicile morfologice și relațiile ocluzologice.	• Morfologia funcțională a dinților și a arcadei dentare; • Ocluzologie; • Odontologie; • Anatomia și fiziologia omului.
3. Dezvoltarea capacității de colaborare cu medicul stomatolog în cursul realizării lucrărilor protetice pentru obținerea condițiilor optime de funcționare a aparatului dento – maxilar pentru fiecare caz aparte.	Cunoașterea: •Soluționării cazurilor clinice pentru obținerea condițiilor optime de funcționare a aparatului dento maxilar; •Comunicării în echipa multidisciplinară profesională; •Particularităților clini-	Capacitatea de a: •Determina particularităților clinice a diferitor afecțiuni stomatologice în scopul prevenirii complicațiilor paraprotetice.	•Determină cazurile clinice pentru obținerea condițiilor optime de funcționare a aparatului dento – maxilar.	• Afecțiuni stomatologice și educația pentru sănătate; • Comunicare și psihologie medicală; • Sociologie și legislație în sănătate; • Dentogenie și estetică facială; • Reabilitare orală;

	ce a diferitor afecțiuni stomatologice în scopul prevenirii complicațiilor paraprotese; •Conduitei conform Ghidului pacientului din Protocoalele Naționale.			• Prevenție oro-dentară; • Istoria stomatologiei; • Gerontostomatologie • Comunicare și psihologie medical.
4. Executarea incrustațiilor dentare, a dispozitivului corono- radicular, coroanelor unidentare.	Cunoașterea: •Specificului amprentării și modelelor indicate în protezarea fixă unidentară; •Etapelor clinico – tehnice de confecționare a incrustațiilor prin diferite metode, coroanelor unidentare, veneer-urilor, coroanelor pe sprijin implantar; • Particularităților tehnice în realizarea a incrustațiilor și coroanelor unidentare în funcție de tehnologia de realizare.	Capacitatea de a: •Analiza amprentele indicate în confecționarea incrustațiilor prin diferite metode, coroanelor unidentare, veneer-urilor, coroanelor pe sprijin implantar; •Realiza etapele tehnice de confecționare a incrustațiilor prin diferite metode, coroanelor unidentare, veneer-urilor, coroanelor pe sprijin implantar.	•Determină etapele clinico- tehnice de confecționare incrustațiilor, veneer-urilor, coroanelor unidentare fixe fiziologice, nefiziologice, semifiziologice, mixte, de substituție, coroanelor unidentare pe sprijin implantar.	• Tehnologia protezelor unidentare; • Aparatură, utilaje și materiale tehnico-dentare; • Tehnologii de confecționare a protezelor dentare; • Morfologia funcțională a dinților și a arcadei dentare; • Tehnologia metaloceramică; • Dentogenie și estetică facial; • Tehnologii de turnare a aliajelor; • Tehnologia restaurărilor integral ceramice; •Reabilitare orală implant-protețică.
5. Refacerea morfofuncțională a arcadei dentare cu punți dentare, indicate conform vârstei și nevoilor de sănătate orală, în baza cunoștințelor științifice argumentate	Cunoașterea: •Etapelor clinic-tehnice de realizare a protezei parțial fixe (punții dentare) din două bucăți; •Etapelor clinic-tehnice de realizare a punții dentare întreg turnate; •Etapelor clinic-tehnice de realizare a punții dentare metaloacrilice; •Etapelor clinic-tehnice de realizare a punții dentare metaloceramice.	Capacitatea de a: •Realiza proteze parțial fixe (punților dentare) în funcție de tehnologia de realizare; •Realiza etapele tehnice de confecționare a punților dentare indicate conform vârstei și nevoilor de sănătate orală.	•Determină etapele clinico- tehnice de confecționare a protezelor parțial fixe (punților dentare) fiziologice, nefiziologice, semifiziologice, mixte, a punților dentare pe sprijin implantar, punților dentare speciale.	• Tehnologia protezelor parțial fixe; • Aparatură, utilaje și materiale tehnico-dentare; • Tehnologii de confecționare a protezelor dentare; • Morfologia funcțională a dinților și a arcadei dentare; • Ocluzologie; • Tehnologia metaloceramică; • Dentogenie și estetică facial; • Tehnologii de turnare a aliajelor; • Tehnologia restaurărilor integral ceramice; •Gerontostomatologie
6.Realizarea activităților tehnologice de realizare a protezei parțial mobilizabile acrilice (Ppma).	Cunoașterea: •Etapelor clinic-tehnice de confecționare a protezei parțial mobilizabile acrilice; •Activităților tehnologice de confecționare a protezelor parțial mobilizabile acrilice.	Capacitatea de a: •Identifica particularitățile tehnice în realizarea protezei parțial mobilizabile acrilice; •Realiza activitățile tehnologice de confecționare a șabloanelor cu borduri de ocluzie pentru înregistrarea relațiilor intermaxilare;	•Determină etapele clinico- tehnice de confecționare a protezelor parțial mobilizabile acrilice.	• Tehnologia protezei parțial mobilizabile acrilice; • Aparatură, utilaje și materiale tehnico-dentare; • Tehnologii de confecționare a protezelor dentare; • Morfologia funcțională a dinților și a arcadei dentare;

		•Fixa modelele în simulatoare; •Confecționa și aplica croșetele din sârmă și muco-alveolare; •Modela preventiv macheta din ceară a protezei parțial mobilizabile acrilice; •Monta dinții artificiali, metodica; •Modela definitiv macheta din ceară a Ppma; •Confecționa tiparul; •Dezambala proteza parțial mobilizabilă acrilică; •Prelucra final proteza parțial mobilizabilă acrilică.		• Ocluzologie; • Tehnologia protezelor adjunct flexibile; •Tehnologii moderne de confecționare a protezelor mobilezabile; • Dentogenie și estetică facial; •Gerontostomatologie
7.Realizarea activităților tehnologice de realizare a protezei parțial mobilizabile scheletate	Cunoașterea: •Etapelor clinic-tehnice de realizare a protezei parțial mobilizabile scheletate.	Capacitatea de a: •Determina biomecanica protezelor mobilizabile scheletate; •Planifica construcția carcasului metalic al protezei scheletate; •Identifica particularitățile tehnice în realizarea protezei parțial mobilizabile scheletate; •Prelucra și finisa protezele mobilizabile scheletate.	•Determină etapele clinico- tehnice de confecționare a protezelor parțial mobilizabile scheletate.	•Tehnologia protezei parțial mobilizabile scheletată; •Aparate, utilaje și materiale tehnico-dentare; •Tehnologii de confecționare a protezelor dentare; •Morfologia funcțională a dinților și a arcadelor dentare; •Ocluzologie; •Tehnologia protezei parțial modern; •Tehnologii de turnare a aliajelor.
8. Realizarea activităților tehnologice de realizare protezei totale în baza cunoștințelor științifice fundamentate	Cunoașterea: •Etapelor clinic-tehnice de realizare a protezei totale.	Capacitatea de a: •Determina activitățile tehnologice de realizare a modelului de lucru predestinate pentru proteza totală; •Determină activitățile tehnologice de confecționare a șabloanelor cu borduri de ocluzie pentru înregistrarea relațiilor intermaxilare. •Fixa modelele în simulatoare; •Confecționa șabloanele cu bordură de	•Determină etapele clinico- tehnice de confecționare a protezelor totale.	•Tehnologia protezei totale; •Aparate, utilaje și materiale tehnico-dentare; •Tehnologii de confecționare a protezelor dentare; •Morfologia funcțională a dinților și a arcadelor dentare; •Ocluzologie; •Dentogenie și estetică facială; •Gerontostomatologie.

		ocluzie. •Modela preventiv a machetei din ceară a protezei totale. •Monta dinții artificiali. •Modela definitiv a machetei din ceară a protezei totale; •Confecționa tiparul; •Dezambala proteza totală; •Prelucra final proteza totală.		
9.Realizarea tehnicilor de confecționare a protezelor tehnico - dentare provizorii în baza cunoștințelor științifice fundamentate	Cunoașterea: •Etapelor clinic-tehnice de confecționare a protezei parțial provizorii (punții dentare provizorii) prin metoda clasică și modernă.	Capacitatea de a: •Determina realizarea modelelor în baza amprentelor din diferite materiale amprentare; •Fixa modelele în simulatoare; •Reproduce forma coroanei dinților; •Confecționa coroane provizorii prin metoda clasică și modern; •Prelucra și finisa protezele dentare provizorii; •Realiza etapele tehnice de confecționare a punții dentare provizorii pe implante.	•Determina etapele clinico-tehnice de confecționare a protezelor provizorii.	•Tehnologia lucrărilor tehnico-dentare provizorii; •Tehnologia protezelor unidentare; •Tehnologia protezelor parțial fixe; •Tehnologia protezei parțial mobilizabile acrilice; •Tehnologia protezelor adjuncte flexibile; •Tehnologii moderne de confecționare a protezelor mobilizabile; •Aparate, utilaje și materiale tehnico-dentare
10. Aplicarea tehnicilor de confecționare a aparatelor ortodontice în baza cunoștințelor științifice fundamentate.	Cunoașterea: •Etapelor clinic-tehnice de confecționare a aparatelor ortodontice.	Capacitatea de a: •Realiza etapele clinico-tehnice de confecționare a aparatelor ortodontice; •Identifica tipurile de aparate ortodontice conform vârstei, patologiei și anomaliei dento-maxilare conform vârstei și nevoilor de sănătate orală, în baza cunoștințelor științifice argumentate.	•Determina etapele clinico-tehnice de confecționare a aparatelor ortodontice conform anomaliei dento-maxilare.	•Tehnologia aparatelor ortodontice; •Ortodonție; •Aparate, utilaje și materiale tehnico-dentare •Tehnologii de confecționare a protezelor dentare; •Dentogenie și estetică facial.
11.Aplicarea noțiunilor de anatomia și fiziologia sistemului dento-maxilar.	Cunoașterea: •Noțiunilor de anatomie și fiziologie a sistemului dento-maxilar.	Capacitatea de a: •Determina reperelor anatomice în confecționarea protezelor dentare.	•Determină elementele anatomice a sistemului dento-maxilar	•Tehnologia aparatelor ortodontice; •Ortodonție; •Anatomia și fiziologia omului; •Tehnologii de confecționare a protezelor dentare.

12. Identificarea modalităților de refacere funcțională și estetică a regiunii maxilo – faciale cu aparate chirurgicale și dispozitive ortopedice, indicate conform nevoilor de sănătate orală, patologiei și anomaliilor dento – maxilare.	Cunoașterea: • Aparatelor maxilo-faciale conform tehnologiilor de confecționare a aparatelor chirurgicale dento-faciale, dispozitivelor ortopedice chirurgicale.	Capacitatea de a: • Confecționa conform tehnologiilor de realizare a aparatelor chirurgicale, protezelor maxilo-faciale; • Realiza aparatele chirurgicale predestinate pentru regiunea oro – maxilo – facială;	• Determină etapele tehnice de realizare a regiunii maxilo – faciale cu aparate chirurgicale și dispozitive ortopedice.	• Tehnologia aparatelor chirurgicale și estetica facială; • Aparatură, utilaje și materiale tehnico-dentare; • Tehnologii de confecționare a protezelor dentare; • Afecțiuni stomatologice și educația pentru sănătate; • Reabilitare orală; • Paradontologie și sisteme de imobilizare • Gerontostomatologie
--	--	---	---	---

Notă: Aceste activități se efectuează în funcție de domeniul de activitate profesională și dotarea instituției medicale unde î-și desfășoară activitatea Tehnician dentar.

3.3. Corelația rezultate ale învățării – curriculum

Nr. crt.	Module/ Discipline	Credite	Competențe profesionale generale și specifice																	
			CPG 1	CPG 2	CPG 3	CPG 4	CPG 5	CPG 6	CPS 1	CPS 2	CPS 3	CPS 4	CPS 5	CPS 6	CPS 7	CPS 8	CPS 9	CPS 10	CPS 11	CPS 12
			Componenta de formare a competențelor profesionale generale																	
1.	Comunicare și psihologie medicală	2	+	+	+	+	+	+			+									
2.	Utilizarea calculatorului și tehnologia comunicațiilor în specialitate	2		+						+		+								
3.	Urgențe medicale	3							+	+		+								
4.	Medicina calamităților și protecția civilă	3							+	+		+								
5.	Limba străină cu terminologie medicală	2	+	+	+	+	+	+				+								
Componenta de orientare socio-umanistică																				
6.	Sociologie și legislație în sănătate	2	+	+	+							+								
7.	Filosofie	2	+					+				+								

8.	Bazele antreprenoriatului și managementul laboratorului de tehnică dentară	2	+					+	+	+		+								
Componenta fundamentală																				
9.	Aparate, utilaje și materiale tehnico-dentare	4	+	+	+	+		+	+			+	+	+	+	+	+	+		+
10.	Morfologia funcțională a dinților și arcadele dentare	5								+		+	+	+	+	+	+	+	+	+
11.	Tehnologii de confecționare a protezelor dentare	8						+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
12.	Afecțiuni stomatologice și educația pentru sănătate	5					+				+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
13.	Anatomia și fiziologia omului	5							+	+					+	+		+	+	+
14.	Igiena cu bazele microbiologiei	3	+					+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
15.	Ocluzologie	6								+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
16.	Tehnologii în protetica dentară	5						+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
17.	Dentogenie și estetica facială	2					+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Componenta de specialitate																				
18.	Tehnologia protezelor unidentare	8							+	+	+	+					+			
19.	Tehnologia protezei parțial mobilizabile acrilice	7							+	+	+			+	+		+			+
20.	Tehnologia protezei totale	5							+	+	+					+	+			+
21.	Tehnologia protezei parțial fixe	7							+	+	+		+				+			+
22.	Tehnologia protezei parțial mobilizabile	6							+	+	+	+	+	+	+					

	scheletată																		
23.	Tehnologia aparatelor ortodontice	5							+	+	+							+	+
24.	Tehnologia metalo-ceramică	9							+	+	+	+	+						
25.	Tehnologia protezei parțial mobilizabile modernă	7							+	+	+				+				
26.	Ortodontie	6							+	+	+	+						+	+

Componenta opțională de specialitate

27.	Odontologie	2								+	+								+
28.	Reabilitare orală										+								+
29.	Tehnologii de turnare a aliajelor	3							+	+	+	+	+		+				
30.	Medicina ocupațională		+		+				+		+								
31.	Tehnologia lucrărilor tehnico-dentare provizorii	3							+	+	+					+			
32.	Tehnologia restaurărilor integral ceramice								+	+	+								
33.	Tehnologia protezelor adjuncte flexibile	3							+	+	+			+			+		
34.	Tehnologii moderne de confecționare a protezelor mobilizabile								+	+	+	+	+	+					
35.	Tehnologia aparatelor chirurgicale și estetica facială	6/ 18 0							+	+	+	+		+				+	+
36.	Paradontologie și sisteme de imobilizare								+	+	+						+	+	

Componenta la libera alegere

37.	Istoria stomatologiei	2					+				+								
38.	Promovarea sănătății	2						+	+										
39.	Ergonomie							+		+									
40.	Limba română cu terminologie medicală																		
41.	Reabilitare orală implantopro-protetică	2							+			+							
42.	Radiologie și imagistică									+									
43.	Managementul proiectelor de sănătate	2					+		+		+								
44.	Prevenție orodentară							+			+								
45.	Nutriție umană și planificarea familiei	2					+		+										
46.	Gerontostomatologie									+		+							

Notă: Acumularea creditelor de studii este realizată prin evaluări succesive a unităților de curs, inclusiv disciplinelor la libera alegere și a stagiilor de practică, prevăzute în planul de învățământ, numărul total de credite pentru trei ani de studii fiind 180.

Unitățile de curs la libera alegere asigură extinderea cunoștințelor și dezvoltarea unor aptitudini ale elevilor în domeniul de formare profesională ales sau în alte domenii adiacente. Unitatea de curs la libera alegere din momentul alegerii devine obligatorie. Pentru unitățile de curs la libera alegere se alocă credite supra numărului total prevăzut.

Stagiile de practică sunt realizate pe parcursul a trei ani de studii și sunt creditate cu 37 credite.

Probei de absolvire i se acordă 5 credite.

Capitolul 4. CONDIȚII ȘI MODALITĂȚI DE OBTINERE A CALIFICĂRII

Procesul de studii este organizat cu aplicarea Sistemului Național de Credite de Studii Transferabile (SNCS), elaborat în baza Sistemului European de Credite pentru Formarea Profesională (ECVET).

Standardul de calificare Specialitatea 91110 Stomatologie calificarea Tehnician dentar este racordat la prevederile Codului educației al RM (Cod nr. 152 din 17.07.2014), Cadrului Național al Calificărilor al RM, Clasificatorului ocupațiilor al Republicii Moldova, Nomenclatorul domeniilor de formare profesională al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, Profilului ocupațional, elaborat în conformitate cu Metodologia de elaborare a calificărilor profesionale pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (OMECC nr.217 din 17.02.2018).

Programul de formare Tehnician dentar este proiectat reieșind din documentele normative elaborate și aprobate de MECC: Planul - cadru pentru în învățământul profesional tehnic în baza Sistemului de Credite de Studii Transferabile, Regulamentul de organizare a studiilor în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de Credite de Studii Transferabile, Cadrul de referință a curriculumului pentru învățământul profesional tehnic,

Planul de învățământ la calificarea *Technician dentar*, elaborat în corespundere cu Planul - cadru pentru ÎPT postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza SCST, vizând baza legislativă și normativă, numărul de credite (180 credite), structura, compartimentele, componentele: *temporară* (calendarul anului de studii), *formativă* (unitățile de curs, repartizate pe semestre și ani de studii, care după gradul de obligativitate și posibilitatea de alegere se împart în: obligatorii (cod O), opționale (cod A), la libera alegere (cod L), de *acumulare* (creditele de studii acumulate prin evaluări succesive a unităților de curs, prevăzute în planul de învățământ și validate prin rezultatele învățării) și *de evaluare* (tipurile și modalitățile de evaluare a finalităților studii, exprimate în competențe cheie și profesionale).

Creditele sunt alocate pentru fiecare unitate de curs, pentru stagiile de practică, examenele de absolvire și exprimă cantitatea de muncă sub toate aspectele ei (activități didactice, inclusiv lucrul individual). Creditele se acumulează pe parcursul semestrelor și anilor de studii, constituie 60 credite anual și 30 credite semestrial, care sunt proporțional repartizate pe ani de studii și semestre.

Elevii care au realizat integral Planul de învățământ sunt admiși la susținerea examenului de calificare prin ordinul directorului, în baza deciziei Consiliului profesoral. Examenul de calificare are caracter complex, multidimensional și se realizează etapizat.

Capitolul 5. CRITERII DE EVALUARE A CALIFICĂRII

Nr.	Criterii	Descriptori
1.	Condiții de admitere pentru evaluarea finală	Dreptul de a susține Examenul de calificare îl au candidații care au finalizat integral programul de formare profesională, cu situația academică încheiată, în conformitate cu prevederile Planului de învățământ în vigoare, pentru programul de formare și promoția respectivă.
2.	Modalitatea de evalu-are finală	Examen de calificare
3.	Condiții de realizare a evaluării finale	Evaluarea competențelor profesionale, solicitate absolventului la programul de formare profesională, conform Cadrului Național al Calificărilor din Republica Moldova, se realizează prin intermediul Examenului de calificare. Examenul de calificare se realizează în instituția de învățământ prin probă scrisă, proba practică, proba orală. Examenul se organizează conform prevederilor curriculare aprobate de MECC și MSMPS, în scopul evaluării rezultatelor învățării acestora, conform CNCRM și certificării competențelor profesionale printr-un act de studii. Examenul de calificare se organizează și se desfășoară în baza următoarelor principii: - <i>Evaluare validă</i> - toate părțile au încredere că prin calificarea atribuită, candidatul a atins nivelul de cunoștințe, abilități și competențe descrise în rezultatele învățării conform calificării. - <i>Evaluare credibilă</i> - candidații cu aceeași calificare, care au atins același standard, indiferent de instituția în care au învățat, de resursele de care au beneficiat și indiferent de perioada de desfășurare a evaluării. - <i>Evaluare transparentă și echitabilă</i> - competențele profesionale sunt evaluate în mod echitabil. - <i>Evaluare accesibilă</i> - candidații sunt siguri că pot fi admiși la evaluare, indiferent de circumstanțele lor personale. - <i>Evaluare ușor de gestionat</i> - procesele și sarcinile trebuie concepute astfel, încât evaluarea să poată fi efectuată eficient din punct de vedere a costurilor și rezultatelor. Examenul de calificare poate fi organizat prin proba de evaluare: în scris,

		practic, oral, prin susținerea unei activități specifice domeniului de formare profesională, astfel încât să fie evaluate finalitățile de studiu/rezultatele învățării conform CNC. Subiectele se elaborează de Comisii de elaborare a subiectelor, formate din cadre didactice, certificate prin formare continuă în domeniul evaluării finalităților de studii în IPT și reprezentanți ai agenților economici din domeniului calificării.
4.	Cerințe generale față de modalitatea de evaluare și instrumentele utilizate în evaluare	Subiectele din cadrul Examenului de calificare cuprind materia studiată la unitățile de curs fundamentale și de specialitate și impun candidaților demonstrarea capacităților de aplicare, analiză, sinteză, de generalizare și abstractizare. Subiectele incluse în cadrul Examenului, întrunesc cumulativ următoarele condiții: - se stabilesc în conformitate cu curriculum-ul programului de formare profesională; - se referă la cunoștințe conceptuale, abilități cognitive, rezolvare de probleme; - asigură cuprinderea echilibrată, dar consistentă, a competențelor esențiale pentru calificarea profesională; - au un grad de complexitate corespunzător programului de formare profesională; - sunt realizate în timpul alocat. Proba scrisă se realizează în baza unui test integrat elaborat în baza matricii de specificații, cu diferite tipuri de itemi. Pentru proba scrisă, Comisia de elaborare a subiectelor elaborează cel puțin trei seturi de subiecte, cu excepția subiectelor practice. Testul evaluează competențele cognitive ale absolvenților și include 70-80% din conținuturile studiate. Probă practică se desfășoară în săli de simulare, dotate cu simulatoare, manechine, utilaj pentru realizarea manevrelor practice etc., care asigură condiții maximal similare de activitate/muncă în instituțiile medicale. Proba practică se evaluează în conformitate cu algoritmele/protocoalele clinice. Proba orală are ca scop evaluarea atitudinilor și comportamentelor, ca parte integrală a competențelor profesionale.
5.	Cerințe generale față de evaluatori	Componenta Comisiei de evaluare și calificare se aprobă prin ordinul directorului instituției de învățământ cu o lună până la Examenul de calificare. Comisiei de evaluare și calificare este formată din specialiști din domeniul practic, categoria întâi și superioară în specialitate și cadre didactice, profesori de specialitate din domeniul calificării, deținători de grade didactice, formați în domeniul evaluării finale. Comisiei de calificare și evaluare are funcția de a evalua cunoștințele, abilitățile, atitudinile, competențele candidaților și de a conferi calificarea corespunzătoare în conformitate cu prevederile Cadrului Național al Calificărilor.
6.	Cerințe generale față de atribuirea calificării	Ordinul de atribuire a calificării se emite în baza deciziei Comisiei de evaluare și calificare. Candidaților care au promovat Examenul de calificare la programul de formare calificarea Tehnician dentar li se eliberează Diploma de studii profesionale cu Suplimentul descriptiv al Diplomei conform modelului aprobat de MECC.

Capitolul 6. ASIGURAREA CALITĂȚII

Calitatea programului de studii oferit este evaluat intern și extern prin standarde de acreditare, criterii și indicatori de performanță. Evaluarea internă a calității programului de formare profesională se realizează de către structuri instituționale de asigurare a calității, iar evaluarea externă a calității se realizează de către Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), precum și de alte structuri abilitate.

Asigurarea calității formării profesionale a tehnicianului dentar este realizată în baza standardelor de acreditare și a *Metodologiei de evaluare externă a calității în vederea autorizării de funcționare provizorie și acreditării programelor de studii și a instituțiilor de învățământ profesional tehnic, superior și de formare continuă*, aprobată prin Hotărârea Guvernului RM nr. 616 din 18.05.2016.

Calitatea formării profesionale și certificarea calificării este centrată pe rezultatele învățării care sunt exprimate în cunoștințe, competențe, atitudini și responsabilitate, care se obțin prin parcurgerea și finalizarea programului de studii. Responsabil de asigurarea calității programelor de formare profesională este fiecare instituție prestatoare de servicii educaționale, indiferent de statutul ei juridic și este garantul calității formării profesionale a viitorului angajat în domeniu.

Instituțiile cu responsabilități în asigurarea calității în învățământul profesional tehnic, precum ANACEC și MECC vor oferi sprijin instituțiilor de învățământ profesional tehnic în procesul de asigurare a calității, vor monitoriza și evalua extern calitatea, vor valida rezultatele procesului de autoevaluare internă și vor aproba planul de măsuri corective elaborat de instituțiile evaluate.

Anexa nr.7

La ordinul Ministerului Sănătății,
Muncii și Protecției Sociale
Nr. 964 din 14.05 2018

corespunde originalului

PROFILUL OCUPAȚIONAL
91110. Specialitatea STOMATOLOGIE
Calificarea TEHNICIAN DENTAR

Elaborat de Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”

I. GRUPUL DE LUCRU:

1. **Fala Valeriu**, Doctor habilitat în științe medicale, conferenciar universitar, Șef catedra terapie stomatologică USMF „Nicolae Testemițanu” , medic șef Clinica Stomatologică „Fala – Dental”, medic stomatolog, categorie superioară, tehnician dentar, categorie superioară în specialitate.
2. **Botnaru Aida**, șef secție, șef catedră Discipline stomatologice și tehnico – dentare/ grad didactic superior,, Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”
3. **Covalenco Ion**, tehnician superior Catedra Stomatologie ortopedică Clinica Stomatologică Universitară USMF „N. Testemițanu”, categorie superioară în specialitate.
4. **Lașcu Marcel**, tehnician dentar superior, IMSP Pol-ca Stomatologică Republicană, categorie superioară în specialitate.
5. **Cojocaru Alexandru**, tehnician dentar categorie superioară în specialitate, medic stomatolog, categoria doi în specialitate SRL „Moruz-Dental”

II. DATA ELABORĂRII 25.05.2018

III. DESCRIEREA CALIFICĂRII:

Tehnicianul dentar este specialistul cu studii medicale postsecundare care activează în instituțiile medico-sanitare publice și private cu profil stomatologic, care deține competențe profesionale în domeniul stomatologic, cu formare specială pentru activitatea în cadrul serviciului tehnico-dentar, care manifestă competențe în confecționarea dispozitivelor și protezelor tehnico – dentare.

Tehnicianul dentar își asumă responsabilitatea pentru planificarea și realizarea dispozitivelor și protezelor tehnico – dentare, utilizarea materialelor tehnico – dentare biocompatibile sănătății organismului uman, activeaza în mod autonom sau în cadrul echipei multidisciplinare cu medicul stomatolog.

IV. ATRIBUȚII ȘI SARCINI DE LUCRU:

Atribuții	Sarcini de lucru
1. Aplicarea cadrului legal și normativ în activitatea instituțiilor medicale din domeniul ocrotirii sănătății cu profil stomatologic.	1.1 Cunoașterea legislației muncii în vigoare.
	1.2 Respectarea legislației muncii în vigoare.
	1.3 Aplicarea legislației muncii în vigoare.
	1.4 Cunoașterea Regulamentelor ordinii interne, Protocoalelor naționale și instituționale, ordinelor MS MPS cu privire la activitatea instituțiilor medicale.
	1.5 Respectarea Regulamentelor ordinii interne, Protocoalelor naționale și instituționale, ordinelor MS MPS cu privire la activitatea instituțiilor medicale.
	1.6 Aplicarea Regulamentelor ordinii interne, Protocoalelor naționale și instituționale, ordinelor MS MPS cu privire la activitatea instituțiilor medicale.
	1.7 Comunicarea empatică, eficientă cu toți actorii echipei interdisciplinare în activitatea sa profesională.
	1.8 Îndeplinirea responsabilităților profesionale în cazul utilizării soft-urilor profesionale (TIC).
	1.9 Participarea la autoinstruirea și educația profesională continuă din perspectiva reformelor din sistemul sănătății întru depășirea provocărilor profesionale.
	1.10 Preocuparea de actualizarea cunoștințelor profesionale, prin studiu individual sau alte forme de educație continuă
	1.11 Participarea la formarea profesională a viitorilor tehnicieni dentari în cadrul mentoratului profesional.
	1.12 Promovarea imaginii pozitive și dezvoltarea profesiei de tehnician dentar în contextul social.
	1.13 Respectarea <i>Codului de etică a lucrătorului medical și farmaceutic</i> , Regulamentelor ordinii interne, Protocoalelor naționale și instituționale, ordinelor MS MPS cu privire la activitatea instituțiilor medicale.
2. Respectarea tehnicii securității muncii.	1.1 Preocuparea de actualizarea cunoștințelor profesionale, prin studiu individual sau alte forme de educație continuă și conform cerințelor postului.
	2.1 Respectarea normelor de securitate și protecție în muncă conform legislației în vigoare.
	2.2 Participarea alături de alte categorii profesionale la protejarea mediului ambiant.
	2.3 Respectarea normelor tehnice privind regimul sanitaro-igienic și antiepidemic în instituțiile medicale conform legislației în vigoare.
	2.4 Respectarea normelor antiincendiare.
	2.5. Aplicarea normelor antiincendiare.

	2.6 Respectarea regulamentelor de ordine internă.
	2.7 Sesizarea apariției defecțiunilor apărute la instalațiile tehnico – dentare, electrice, de gaz, termice în vederea remediilor
	2.8 Respectarea principiilor generale pentru utilizarea echipamentului de protecție.
	2.9 Păstrarea echipamentelor și instrumentarului tehnico – dentar din dotarea laboratorului.
	2.10 Asigurarea depozitării aparaturii, materialelor și instrumentarului tehnico – dentar în vederea bunei funcționări.
3. Organizarea locului de muncă.	3.1 Cunoașterea complexității organizării activității laboratorului de tehnică dentară și antreprenoriatului în domeniul tehnico - dentar.
	3.2 Recunoașterea gradului de autonomie în cadrul responsabilităților profesionale.
	3.3 Menținerea igienei locului de muncă conform politicilor instituțiile medicale adecvate din instituția medicală.
	3.4 Respectarea reglementărilor în vigoare privind prevenirea, controlul și combaterea infecțiilor nosocomiale (conform Ord.MS nr. 916/ 2006).
	3.5 Aplicarea reglementărilor în vigoare privind prevenirea, controlul și combaterea infecțiilor nosocomiale (conform Ord.MS nr. 916/ 2006).
	3.6 Efectuarea întregii activități în condiții de igienă cu menținerea măsurilor de prevenire, supraveghere și control al infecțiilor nosocomiale.
	3.7 Asigurarea managementului pentru deșeuri potențial contaminat/îndepărtarea materialelor după utilizare, conform legislației în vigoare.
	3.8 Asigurarea evaluării curățeniei, dezinfecția și/sau după caz, sterilizarea aparaturii pe care o are în dotare.
4. Asigurarea securității și integrității pacientului.	4.1 Respectarea drepturilor pacientului.
	4.2 Respectarea secretul profesional, confidențialitatea informației medicale.
	4.3 Contribuirea la stabilirea relațiilor optime de lucru cu echipa medicală și cu pacientul, membrii familiei, însoțitorii.
	4.4 Cunoașterea legislației națională și internațională în domeniul sănătății. (Directivele UE de recunoaștere a calificării profesionale (2013/55/ din 20.11.2013), Ghidul EFN pentru implementarea articolului 31 al Directivei 2013/55/UE privind recunoașterea calificărilor profesionale, Legea nr. 263 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului din 27.10.2005, Politica Națională de Sănătate).
	4.5 Comunicarea eficientă în depășirea situațiilor de criză și conflict.

5. Comunicarea eficientă în echipa de lucru (multidisciplinară).	5.1 Determinarea necesităților de protezare în echipa intra-/extradisciplinară cu participarea în comun la elaborarea conceptului de tratament protetic.
	5.2 Realizarea necesităților de protezare în echipa intra-/extradisciplinară cu participarea în comun la elaborarea conceptului de tratament protetic.
	5.3 Delimitarea responsabilităților individuale cu implicarea altor experți în scopul realizării eficiente a procesului de confecționare a protezelor dentare.
	5.4 Comunicarea eficientă în limba oficială a statului în diverse situații socio-profesionale în echipa multidisciplinară.
	5.5 Utilizarea unei limbi moderne la nivel de comunicare profesională.
6. Evaluarea amprentele cîmpului protetic.	6.1 Respectarea principiilor de igienă în pregătirea amprentelor către etapa de turnare a modelului.
	6.2 Aplicarea principiilor de igienă în pregătirea amprentelor către etapa de turnare a modelului.
	6.3 Prelucrarea antiseptică a amprentelor.
	6.4 Examinarea amprentelor luate de la medicul stomatolog, pentru a realiza structura dentară solicitată.
	6.5 Verificarea vizuală a amprente din punct de vedere al integrității și al prezentării corecte a elementelor de interes.
	6.6 Verificarea amprente prin comparare cu indicațiile din fișa de comandă a medicului stomatolog pentru a realiza structura dentară solicitată.
	6.7 Efectuarea întregii activități în condiții de igienă cu menținerea măsurilor de prevenire, supraveghere și control al infecțiilor nosocomiale.
	6.8 Demularea amprente de pe model cu instrumente specifice astfel încât să se asigure integritatea modelului.
	6.9 Respectarea permanentă a regulilor de igienă (în special spălarea și dezinfecția mâinilor), cât și regulile de aseptică.
7. Pregătirea necesarului, aparaturii, instrumentarului, materialelor consumabile către etapele tehnice de confecționare a protezelor dentare	7.1 Pregătirea instrumentarului, materialelor și echipamentului necesar tipului de etapa tehnică preconizată.
	7.2 Utilizarea echipamentului de protecție în corespundere cu tehnica securității.
	7.3 Asigurarea managementului pentru deșeuri potențial contaminat/îndepărtarea materialelor tăietoare și înțepătoare după utilizare, conform legislației în vigoare.
	7.4 Aplicarea precauțiilor universale pentru prevenirea infecțiilor nosocomiale.
	7.5 Utilizarea echipamentului de protecție în corespundere cu procedeele efectuate și forma de contact cu pacientul.
8. Realizarea modelelor adecvate de lucru din	8.1 Turnarea modelelor tehnico – dentare din diferite materiale, în scopul asigurării tuturor caracteristicilor morfo- dimensionale

diferite materiale.	în funcție de tipul modelului.
	8.2 Executarea machetei pe baza modelului de lucru.
	8.3 Consemnarea modelelor de lucru.
	8.4 Etichetarea modelelor de lucru.
	8.5 Turnarea modelului cu atenție prin procedee specifice, astfel încât să se asigure reproducerea cu maximă fidelitate a configurației amprente.
	8.6 Examinarea modelului de lucru cu atenție din punct de vedere al integrității și în corespundere cu tipul lucrării dentare de executat.
	8.7 Pregătirea modelului de lucru prin operații specifice în funcție de tipul lucrării dentare astfel să asigure condiții optime pentru fazele de lucru ulterioare.
	8.8 Turnarea modelului cu respectarea timpului optim de turnare în funcție de materialul de turnare.
9. Producerea lingurilor individuale, baza protezei cu șabloane de ocluzie.	9.1 Realizarea lingurilor individuale în diferite forme de edentat atât parțial, cât și total.
	9.2 Realizarea lingurilor individuale, baza protezei cu șabloane de ocluzie.
	9.3 Controlarea lingurilor individuale.
	9.4 Finisarea lingurilor individuale.
10. Confectionarea diferite tipuri proteze dentare fixe și mobile, aparate ortodontice și proteze maxilo - faciale	10.1 Executarea protezelor dentare fixe și mobile, aparate ortodontice și proteze chirurgicale conform unui plan protetic stabilit de medicul stomatolog cu respectarea tehnologiilor de lucru.
	10.2 Respectarea echipamentului de protecție prevăzut de regulamentul de ordine internă, care va fi schimbat ori de câte ori este nevoie, pentru păstrarea igienei și a aspectului estetic personal.
	10.3 Realizarea tehnologiilor în etapele de confectionare a diferitor tipuri de coroane artificiale, inclusiv de metal, construcții, proteze totale și parțiale, proteze scheletate, aparate ortodontice, aparate maxilo-faciale conform planului de tratament indicat de medic.
	10.4 Pregătirea materialelor din care urmează să realizeze structurile dentare solicitate.
	10.5 Respectarea măsurilor de precauție universală în activitatea profesională.
	10.6 Aplicarea măsurilor de precauție universală în activitatea profesională.
	10.7 Asigurarea măsurilor de securitate pentru evitarea oricăror incidente, accidente cu aparatură și utilaje tehnico - dentare, utilaje electrice, sursele de gaz metan, substanțele dezinfectante, incendii și calamități naturale.

	10.8 Verificarea lucrării protetice finale pentru a corespunde cerințelor.
	10.9 Finisarea lucrării protetice finală pentru a corespunde cerințelor.
	10.10 Realizarea activității tehnologice de confecționare a protezelor dentare se desfășoară în spațiu protejat, iluminat.
11.Recondiționarea protezelor dentare scheletate, parțiale și totale, aparate ortodontice, proteze maxilo-faciale.	11.1 Sudarea firelor și părților metalice, utilizând materiale și instrumentariu adecvat.
	11.2 Recondiționarea protezelor pe toată suprafața mucozală a protezei sau a unui segment al bazei împreună cu dinții artificiali.
	11.3 Recondiționarea protezelor prin tehnici diferite în funcție de tipul materialelor folosite la recondiționare.
	11.4 Executarea rebazării prin tehnica indirectă după realizarea amprenteii funcționale.
	11.5 Reconstituirea zonelor bazei protezelor după extracție a unor dinți.
	11.6 Prelucrarea finală a protezelor recondiționate se efectuează prin operații specifice, astfel încât să asigure recondiționare morfo- funcțională a protezelor dentare.
12.Repararea protezelor dentare unidentare, parțial fixe, scheletate, parțiale și totale, aparate ortodontice, proteze maxilo-faciale.	12.1 Identificarea deteriorărilor în funcție de tipul lucrării protetice.
	12.2 Efectuarea reparațiilor protezelor prin operații specifice cu rășini autopolimerizabile în funcție de tipul deteriorării.
	12.3 Reconstruirea secțiunilor protezelor dentare cu dinții lipsă pentru a repara lucrările dentare.
	12.4 Repararea protezelor mobilizabile cu baze fracturate.
	12.5 Repararea croșetelor, părților metalice.
	12.6 Prelucrarea finală a protezelor reparate prin operații specifice, astfel încât să asigure recondiționare morfo- funcțională a protezelor dentare.
13. Reorganizarea locului de muncă	13.1 Igienizarea locului de lucru în laboratorului tehnico – dentar.
	13.2 Intreținerea adecvată instrumentele și echipamentele din laboratorul de tehnică dentară în funcție de tipul operației.
	13.3 Asigurarea depozitării aparatajului, materialele și instrumentarului tehnico – dentar în vederea bunei funcționări.
	13.4 Aprovizionarea cu necesarul de instrumente, materiale, utilaje pentru etapele tehnice de realizare a protezelor dentare.
	13.5 Respectarea principiilor ergonomice în activitatea de tehnician dentar.

V. CALITĂȚI PROFESIONALE:

1. Onestitate	8. Promptitudine
2. Atenție	9. Adaptabilitate la situații de stres
3. Responsabilitate	10. Comunicabilitate
4. Seriozitate	11. Spirit de echipă
5. Spirit de observație	12. Creativitate
6. Putere de analiză, sinteză, decizie,	13. Empatie
7. Viteză de reacție	14. Toleranță
	15. Confidentialitate și obiectivitate.

VI. CUNOȘTINȚE ȘI CAPACITĂȚI PROFESIONALE:

Exercitarea ocupației de tehnician dentar necesită traseu de educație finalizată prin obținerea calificării Conform Cadrului European al Calificărilor. În vederea îndeplinirii sarcinilor sale, tehnicianul dentar trebuie să dețină:

Cunoștințe de bază în:

1. *În domeniul științelor generale și socioumane:* utilizarea calculatorului și tehnologia comunicațiilor în specialitate, comunicare și psihologie medicală, limba străină cu terminologie medicală, medicina calamităților și protecția civilă, filosofie, sociologie și legislație în sănătate, bazele antreprenoriatului și managementul laboratorului de tehnică dentară.

2. *În domeniul științelor fundamentale:* aparate, utilaje și materiale tehnico-dentare, morfologia funcțională a dinților și a arcadelor dentare, tehnologii de confecționare a protezelor dentare, afecțiuni stomatologice și educația pentru sănătate, anatomie și fiziologie omului, igienă cu bazele microbiologiei, ocluzologie, tehnologii în protetica dentară, dentogenie și estetică facială, medicină ocupațională.

3. *În domeniul științelor de specialitate:* Tehnologia protezelor unidentare, tehnologia protezei parțial mobilizabile acrilice, tehnologia protezei totale, tehnologia protezei parțial fixe, tehnologia protezei parțial mobilizabile scheletată, tehnologia aparatelor ortodontice, tehnologia metalo – ceramică, tehnologia protezei parțial mobilizabile modernă, ortodonție, odontologie, reabilitare orală, tehnologii de turnare a aliajelor, tehnologia lucrărilor tehnico-dentare, tehnologia restaurărilor integral ceramice, tehnologia protezelor adjuncte flexibile, tehnologii moderne de confecționare a protezelor mobilizabile, tehnologia aparatelor chirurgicale și estetica facială, paradontologie și sisteme de imobilizare, istoria stomatologiei, ergonomie, prevenție oro-dentară, prevenție orodentară, reabilitare implanto- protetică, gerontostomatologie.

Capacități:

1. Asigurarea condițiilor igienico-sanitare la locul de muncă.
2. Comunicarea eficientă cu pacienții, membrii echipei medico-sociale în diferite situații socio-profesionale în limba de stat și unele din limbile străine.
3. Gestionarea materialelor consumabile
4. Asigurarea condițiilor de confort pentru pacienți
5. Stabilirea planului de tratament protetic

6. Acordarea primului ajutor in situatii de urgență
7. Aplicarea notiunilor specifice activitat ii de laborator tehnico - dentar
8. Asigurare educatiei pentru sanatate
9. Formarea si instruirea cursantilor.

VII. INSTRUMENTE, UTILAJE ȘI MATERIALE:

În activitatea profesională va fi capabil să utilizeze, monitorize și aplice:

Instrumente pentru etapele tehnice de realizare a protezelor dentare:

1. Utilizarea aparate pentru confecționarea modelelor și tiparelor.
2. Utilizarea instrumente pentru tăiat.
3. Utilizarea cleștilor folosite în tehnica dentară.
4. Chiuvetele pentru tipare, aparate de poziționare a modelelor antagoniste.
5. Instrumente și materiale pentru prelucrarea finală a protezelor.
6. Dispozitive și sisteme speciale preconfectionate folosite în protetică și ortodonție.

Utilaje și aparate pentru etapele tehnice de realizare a protezelor dentare:

1. Cuptoare de încălzit și preîncălzit tiparele.
2. Aparare, instrumente și materiale pentru prelucrarea finală a protezelor.
3. Aparare de calibrare și ștanțare a coroanelor.
4. Aparare de ars porțelanul.
5. Sablatorul.
6. Paralelograful.
7. Aparare de turnare a aliajelor.
8. Apararele utilizate în tehnologia CAD/CAM.

Materiale pentru etapele tehnice de realizare a protezelor dentare:

1. Utilizarea materialelor de realizarea modelelor.
2. Utilizarea materialelor de modelare
3. Metalele utilizate în protetica dentară.
4. Oțelul inoxidabil CrNi.
5. CrCo
6. Metalele nobile și aliajele lor: argintul, paladiul.
7. Aliajele nobile și inoxidabile folosite în protezarea metalo-ceramică.
8. Aliajele de lipire.
9. metalele auxiliare.
10. aliajele ușor fuzibile.
11. Acrilate utilizate în protetica dentară.
12. Acrilate pentru confecționarea protezelor fixe.
13. Acrilate pentru confecționarea protezelor mobilizabile
14. Dinții artificiali din acrilate.
15. Porțelanul.
16. Masele ceramice.
17. Compozitele:compoziția, clasificarea și utilizarelor.
18. Materialele de formare a ambalajului de turnare.

19. Materiale auxiliare pentru lipire.
20. Materiale și aparate pentru dezoxidare,
21. Materiale de lustruire.
22. Dispozitive și sisteme speciale preconfeționate folosite în protetică și ortodonție.

VIII. TENDINȚE ȘI PREOCUPĂRI DE VIITOR:

1. Asumarea responsabilității pentru dezvoltare, la toate nivelurile de creștere și dezvoltare profesională.
2. Amplificarea eforturilor de actualizare a cunoștințelor profesionale, de dezvoltare de abilități sau dobândire de competențe pentru domeniile complementare profesiei de tehnician dentar.
3. De implicare continuă în ridicarea standardelor de educație profesională și aliniere la standardele internaționale.
4. Promovarea imaginii pozitive și a dezvoltării profesiei de tehnician dentar în contextul social.
5. Promovarea autoinstruirii și educației profesionale continue din perspectiva reformelor din sistemul sănătății.
6. Autoinstruirea și educația profesională continuă în depășirea provocărilor profesionale.

IX. COMPARAREA PROFILULUI ELEBORAT CU PROFILURI INTERNAȚIONALE

Profilul ocupațional Specialitatea Stomatologie, calificarea Tehnician dentar este compatibilizat la **documentele internaționale:**

- Profilul ocupațional al Tehnicianului dentar din România, Cod COR 325101, al Clasificatorului ocupațiilor din România COR 2018
- Standard ocupațional TEHNICIAN DENTAR: sectorul: SANATATE, ASISTENȚĂ SOCIALĂ Cod: SAN Standart ocupațional COSA.Data elaborarii: 25.11.1999
- Directiva 2005/36/CE modificată și completată prin Directiva 2013/55/UE.
- Directiva 89/48/CEE modificată și completată prin Directiva 92/51/CEE din 18.06.1992.
- Standart de formare profesională a tehnicianului dentar din Rusia ord.935-CM din 22.08.2017, Agenția federală metrologie, identică cu Standartul internațional ISO-1992 (2017).